

Asia: VN/13118/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotuksen tavoitteena on toteuttaa Suomen hallituksen kehysriihen säästötavoitetta. Kehysriihessä yhtenä säästötoimena päätettiin siitä, että kotoutumislain toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin vuoden 2025 alusta lukien kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Esitys koski kotoutumislain 63 §:n säädettyjä toimeentulotuesta maksettavia korvauksia hyvinvointialueille, Ahvenanmaan maakunnan kunnille ja Kansaneläkelaitokselle.

Ehdotus voi johtaa siihen, että korvausaikaa lyhentämällä ei saavuteta tavoitteen mukaisia säästöjä, vaikka hallituksen säästötavoite on sinänsä perusteltu. Korvauksajan lyhentäminen voi vaikuttaa suoraan ja välillisesti kuntien ja hyvinvointialueiden taloutta heikentäväsi, ja esityksellä voi olla myös vaikutuksia alueiden halukkuuteen vastaanottaa uusia kotoutujia.

Lisäksi on huomioitava, että esimerkiksi kotoutumisasiakkaiden kotoutumiskoulutukseen pääsyn odotusaika saattaa venyä jopa vuoteen, jolloin mm. suomen kielen opinnot voivat jäädä lyhyeksi ja kielitaidon puute voi tulla yhdeksi työllistymisen esteeksi. Joillekin kotoutujille väylä suomalaiseen työelämään on täten yllättävän pitkä. Esitys ei huomioi riittävän kattavasti kohderyhmän tarvitsemien palvelujen todellista kestoä, mikä heijastuu välillisesti myös kuntatalouteen. Parempi lähtökohta voisi olla se, että säästöjä etsittäisiin siitä, millä kriteereillä kyseistä toimeentuloa myönnetään mekaanisen korvauksajan lyhentämisen sijaan.

Myös hyvinvointialueiden ja työllisyysalueiden keskinäistä vastuunjakoä tulisi selkiyttää siten, että hyvinvointialueiden toimenpiteillä mahdollistettaisiin entistä joustavammin henkilöiden osallistuminen työllisyyspalvelujen asiakkaksi. Tämä liittyy mm. hyvinvointialueiden rahoituskriteereihin, joissa olisi huomioitava myös työllistymisen edistämisen näkökulmat. Lisäksi kotoutumisvaiheessa olevat maahanmuuttajat ovat usein haastavammassa tilanteessa muihin työllistettäviin nähden, koska heidän keinonsa ja mahdollisuutensa itseohjautuvuuteen voivat olla monesta syystä johtuen heikommat.